

РЭЦЭНЗІІ

Recenzje

Reviews

Л. І. Сямешка, В. У. Барысенка, Л. С. Кныш,
Т. Р. Рамза, С. М. Якуба,
*Лексічны мінімум па беларускай мове як замежнай.
Базавы ўзровень (А 2).
Агульнае валоданне, РІВШ, Мінск 2017, 112 с.*

Лексічны мінімум базавага ўзроўню (А2) агульнага валодання беларускай мовай як замежнай (складальнікі: Сямешка Л.І., Барысенка В.У., Кныш Л.С., Рамза Т.Р., Якуба С.М.) – метадычна абгрунтаваны даведнік, прызначаны для інапаземцаў, якія вывучаюць мову як у Беларусі, так і за яе межамі і валодаюць беларускай мовай у аб’ёме Элементарнага ўзроўню і/ці Базавага ўзроўню. Паколькі фарміраванне зместу вучэбнага даведніка вызначана метадычнымі патрабаваннямі і арыентавана на засваенне мовы на пэўным этапе, у ім улічаны дыдактычныя прыцыпы паступовага і паслядоўнага ўскладнення вучэбнага матэрыялу.

Актуальнасць распрацоўкі вучэбнага твора не выклікае сумнення і прадыктавана пільнай патрэбай у забеспячэнні раздзела лінгвадыдактыкі “Беларуская мова як замежная” неабходнай дакументальна-нарматыўнай базай і вучэбна-метадычнай літаратурай. Выданне з’яўляецца складнікам комплексу вучэбных матэрыялаў з нарастальнай ступенню складанасці вывучэння моўных адзінак. Прынцыпы фарміравання *Лексічнага мінімуму* стасуюцца з асноўнымі падыходамі да распрацоўкі сістэмы сертыфікацыйных узроўняў валодання мовай як замежнай, што суадносяцца з агульнаеўрапейскімі стандартамі (сістэма ALTE).

Арыентацыя на рэалізацыю вучэбных мэтай даведніка абумовіла яго макраструктуру. Ён складаецца з трох асноўных частак: *Лексічны мінімум (алфавітны слоўнік)*, *Тэматычная класіфікацыя лексікі*, *Дадатак*, перад якімі пра-

пануюцца раздзелы *Прадмова* і *Умоўныя скарачэнні*.

У Прадмове раскрываюцца агульныя прынцыпы пабудовы даведніка і прапануюцца канкрэтныя ўказанні па яго выкарыстанні.

Частка *Лексічны мінімум* сфарміравана згодна з алфавітным прынцыпам, што забяспечвае практычную зручнасць карыстання слоўнікам. У даведніку пададзена сукупнасць слоў, дастатковая для разумення вучэбных тэкстаў на пэўным узроўні і пры далейшым вывучэнні мовы зможна паслужыць базай для папярэння слоўнікавага запасу.

Корпус беларускіх слоў і іх сэнсавых адпаведнікаў на рускай, англійскай, нямецкай, польскай і кітайскай мовах арыентаваны на вырашэнне канкрэтнай задачы – дасягненне адрасатам базавага ўзроўню валодання беларускай мовай. Адбор слоў для слоўніка, філіяцыя моўных адзінак у рэстравай частцы абумоўлены перадусім функцыянальнай роллю лексем у беларускай мове. У Прадмове да выдання аўтары пералічваюць асноўныя крытэры адбору слоў для слоўніка: “смантычная каштоўнасць, частотнасць ужывання, стылістычная нейтральнасць, спалучальнасць (здольнасць утвараць словазлучэнні), словаўтваральная каштоўнасць (здольнасць слова да словаўтварэння)”.

Перакладная частка лексічнага мінімуму ўкладзена з мэтай вызначэння эквівалентных адносінаў паміж адзінкамі розных моў. Пры

РЭЦЭНЗІІ

гэтым перакладны лексікаграфічны твор сфарміраваны згодна з прынцыпам аптымальнага вырашэння сэнсавай інтэрпрэтацыі і адлюстроўвае толькі пэўныя элементы зместу слоў роднай мовы іншаземца, якія дапамагаюць адрасату зразумець сэнс той або іншай беларускай лексемы. Увогуле арганізацыя базавага даведніка ў выглядзе перакладнога шматмоўнага слоўніка арыентавана на спрашчэнне засваення моўных адзінак беларускай мовы.

У частцы *Тэматычная класіфікацыя лексікі* пададзеныя неабходны запас лексікі, абавязковы да засваення. Арганізацыя вучэбнага матэрыялу ў сканцэнтраваныя тэматычныя групы, якія сістэмна паказваюць адзінкі вывучэння, даюць магчымасць навучэнцу атрымаць комплекснае лінгвістычнае веданне пра лексіку мовы вывучэння і папярэдзіць лексічныя цяжкасці пры засваенні мовы на пэўным этапе. Ідэаграфічны спосаб арганізацыі лексічнага матэрыялу спрыяе засваенню пэўнага семантычнага поля, дазваляе іншаземцу пабудаваць сістэму лагічных сувязяў, актывізаваць асацыятыўнае мысленне, што значна павышае метадычны эфект.

Гнездавы прынцып падачы лексічнага матэрыялу дазваляе замежнаму навучэнцу засвойваць і распазнаваць дастаткова шырокае кола словаўтваральных мадэляў, спрыяе фарміраванню патэнцыйнага слоўніка навучэнца.

У *Дадатку* змешчаны раздзелы: *Найбольш ужывальныя беларускія імёны, Сінонімы, Антонімы, Лінгвістычныя тэрміны*. Арганізацыя лексічнага матэрыялу ў сінанімічныя і антанімічныя пары спрыяе лепшаму разуменню іншаземцамі семантыкі слоў, усведамленню парадыгматычных сувязяў. Корпус лінгвістычных тэрмінаў сфарміраваны з мэтай засваення граматыкі беларускай мовы на базавым узроўні.

Лексікаграфічная параметрызацыя лексічнага матэрыялу ўведзена згодна з прынцыпам мінімізацыі, што абумоўлена вучэбным характарам даведачнага выдання.

Матэрыялы Лексічнага мінімуму, бяспрэчна, могуць быць выкарыстаны выкладчыкамі пры падрыхтоўцы да практычных заняткаў па беларускай мове, пры распрацоўцы падручнікаў, вучэбных комплексаў і даведнікаў, пры арганізацыі кантролю, ацэнцы ведаў, праверцы моўных і маўленчых навыкаў і ўменняў з выкарыстаннем розных формаў, у прыватнасці тэставання.

Кацярына Любецкая

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

e-mail: Katerina_lingvo@mail.ru